

Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

(New York 25. mája 2000)

Štáty, zmluvné strany tohto protokolu,

povzbudené obrovskou podporou Dohovoru o právach dieťaťa, ktorá dokazuje, že jestvuje všeobecný záväzok usilovať sa o presadzovanie a ochranu práv dieťaťa,

opätovne potvrdzujúc, že práva detí si vyžadujú osobitnú ochranu a vyzývajúc, aby sa neustále zlepšovala situácia detí bez rozdielu a aby sa rozvíjali a vzdelávali v podmienkach mieru a bezpečnosti,

znepokojené zhubným a rozsiahlym vplyvom ozbrojených konfliktov na deti a ich dlhodobými dôsledkami pre trvalý mier, bezpečnosť a rozvoj,

odsudzujúc útoky na deti v situáciách ozbrojeného konfliktu a priame útoky na objekty chránené medzinárodným právom vrátane miest, v ktorých sa spravidla nachádzajú deti, ako sú školy a nemocnice,

berúc do úvahy prijatie Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu, najmä to, že medzi vojnové zločiny zaraďuje povolávanie a odvod detí mladších ako 15 rokov alebo ich využívanie na aktívnu účasť v nepriateľských akciách v medzinárodných ozbrojených konfliktoch, ako aj v ozbrojených konfliktoch, ktoré nemajú medzinárodný charakter,

uvedomujúc si preto, že ďalšie posilnenie uplatňovania práv uznaných v Dohovore o právach dieťaťa si vyžaduje zvýšenie ochrany detí pred účasťou v ozbrojených konfliktoch,

berúc do úvahy, že článok 1 Dohovoru o právach dieťaťa ustanovuje, že na účely tohto dohovoru dieťa znamená každú ľudskú bytosť mladšiu ako 18 rokov, pokiaľ podľa platných právnych predpisov, ktoré sa na dieťa vzťahujú, nie je plnoletosť dosiahnutá skôr,

presvedčené, že opčný protokol k dohovoru zvýšením veku možného odvodu osôb do ozbrojených síl a ich účasti na nepriateľských akciách účinne prispeje k uplatňovaniu zásady, že záujem dieťaťa má byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí,

berúc do úvahy, že dvadsiata šiesta medzinárodná konferencia Červeného kríža a Červeného polmesiaca v decembri 1995 odporučila okrem iného, aby strany zúčastnené na konflikte podnikli všetky kroky, aby zabezpečili, že deti mladšie ako 18 rokov sa nezúčastnia na nepriateľských akciách,

vítajúc jednomyselné prijatie Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 182 o zákaze a okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce v júni 1999, ktorý okrem iného zakazuje násilné alebo povinné odvody detí na využitie v ozbrojených konfliktoch,

odsudzujúc s najväčším znepokojením odvod, výcvik a používanie detí v nepriateľských akciách na domacom území i za hranicami štátu ozbrojenými skupinami,

ktoré nie sú ozbrojenými silami daného štátu a uvedomujúc si zodpovednosť tých, ktorí vykonávajú odvod, poskytujú výcvik a využívajú deti takýmto spôsobom,

pripomínajúc povinnosť každej strany zúčastnenej na ozbrojenom konflikte dodržiavať ustanovenia medzinárodného humanitného práva,

zdôrazňujúc, že tento protokol sa nedotkne cieľov a zásad obsiahnutých v charte Organizácie Spojených národov vrátane článku 51 a príslušných noriem humanitného práva,

majúc na pamäti, že podmienky mieru a bezpečnosti vychádzajú z úplného rešpektovania cieľov a zásad obsiahnutých v charte a zo skutočnosti, že dodržiavanie príslušných nástrojov týkajúcich sa ľudských práv je nevyhnutné pre úplnú ochranu detí, predovšetkým počas ozbrojených konfliktov a cudzej okupácie,

uznávajúc osobitné potreby tých detí, ktoré sú v rozpore s týmto protokolom osobitne ohrozené odvodom alebo využitím v ozbrojených konfliktoch pre ich ekonomické alebo sociálne postavenie či pohlavie,

berúc do úvahy nevyhnutnosť zohľadniť ekonomické, sociálne a politické príčiny účasti detí na ozbrojených konfliktoch,

presvedčení, že je potrebné posilniť medzinárodnú spoluprácu pri uplatňovaní tohto protokolu, ako aj fyzickú a psycho-sociálnu rehabilitáciu a spoločenskú reintegráciu detí, ktoré sú obeťami ozbrojeného konfliktu,

podporujúc účasť verejnosti a predovšetkým detí a detských obetí na šírení informačných a vzdelávacích programov týkajúcich sa uplatňovania tohto protokolu,

dohodli sa takto:

Článok 1

Štáty, zmluvné strany podniknú všetky opatrenia, aby zabezpečili, že príslušníci ich ozbrojených síl, ktorí nedosiahli vek 18 rokov, sa nebudú priamo zúčastňovať na nepriateľských akciách.

Článok 2

Štáty, zmluvné strany zabezpečia, aby osoby, ktoré nedosiahli vek 18 rokov, neboli povinne povolávané do ich ozbrojených síl.

Článok 3

1. Štáty, zmluvné strany zvýšia minimálny vek dobrovoľného odvodu osôb do národných ozbrojených síl v súlade s vekom stanoveným v článku 38, odsek 3 Dohovoru o právach dieťaťa, berúc do úvahy zásady obsiahnuté v tomto článku a uznávajúc, že podľa tohto dohovoru majú osoby mladšie ako 18 rokov nárok na osobitnú ochranu.
2. Každý štát, zmluvná strana uloží záväzné vyhlásenie pri ratifikácii alebo pristúpení k tomuto protokolu, ktoré určuje minimálny vek, v ktorom povoľuje dobrovoľný odvod

do svojich národných ozbrojených síl a popisuje prijaté záruky, aby tento odvod nebol násilný alebo vynútený.

3. Štáty, zmluvné strany, ktoré povoľujú dobrovoľný odvod osôb mladších ako 18 rokov do svojich národných ozbrojených síl, dodržiavajú záruky, ktorými sa prinajmenšom zabezpečí, že
  - a) odvod bude skutočne dobrovoľný,
  - b) odvod sa uskutoční s informovaným súhlasom rodičov alebo zákonných zástupcov danej osoby,
  - c) osoby budú plne informované o svojich povinnostiach súvisiacich s touto vojenskou službou,
  - d) osoby predložia spoľahlivý dôkaz o svojom veku ešte pred svojím prijatím do národnej vojenskej služby.
4. Každý štát, zmluvná strana môže kedykoľvek sprísniť svoje vyhlásenie príslušným oznámením adresovaným generálnemu tajomníkovi OSN, ktorý o tom bude informovať všetky štáty, zmluvné strany. Toto oznámenie nadobudne účinnosť odo dňa doručenia generálnemu tajomníkovi.
5. Požiadavka na zvýšenie veku v odseku 1 tohto článku sa nevzťahuje na školy zriaďované riadené ozbrojenými silami štátov, zmluvných strán, v súlade s článkami 28 a 29 Dohovoru o právach dieťaťa.

Článok 4

1. Ozbrojené skupiny, ktoré nie sú ozbrojenými silami štátu, by nemali za žiadnych okolností povolávať alebo využívať v nepriateľských akciách osoby mladšie ako 18 rokov.
2. Štáty, zmluvné strany prijímú všetky vykonateľné opatrenia na zabránenie takému odvodu a využívaniu osôb vrátane prijatia zákonných opatrení nevyhnutných na to, aby takému postupu zabránili a trestali ho.
3. Uplatňovanie tohto článku podľa tohto protokolu neovplyvní právne postavenie žiadnej strany zúčastnenej na ozbrojenom konflikte.

Článok 5

Nič v tomto protokole sa nebude vykladať tak, aby vylúčilo ustanovenia, ktoré v práve štátu, zmluvnej strany, alebo v medzinárodných dokumentoch a v medzinárodnom humanitnom práve vo väčšej miere prispievajú k vykonávaniu práv dieťaťa.

Článok 6

1. Každý štát, zmluvná strana prijme všetky potrebné právne, administratívne a iné opatrenia, aby zabezpečila účinné uplatňovanie a presadzovanie ustanovení tohto protokolu v rámci svojej právomoci.

2. Štáty, zmluvné strany sa zaväzujú zabezpečiť širokú informovanosť o zásadách a ustanoveniach tohto protokolu a propagovať ho vhodnými prostriedkami tak u dospelých, ako aj u detí.
3. Štáty, zmluvné strany prijímú všetky vykonateľné opatrenia, aby zabezpečili, že osoby podliehajúce ich právomoci, odvedené alebo využívané pri nepriateľských akciách v rozpore s týmto protokolom, budú demobilizované alebo inak prepustené zo služby. Ak to bude potrebné, štáty, zmluvné strany, poskytnú týmto osobám všetku primeranú pomoc na ich fyzické a psychické zotavenie a spoločenskú reintegráciu.

Článok 7

1. Štáty, zmluvné strany budú spolupracovať pri implementácii tohto protokolu vrátane predchádzania akejkoľvek činnosti v rozpore s týmto protokolom, ako aj pri rehabilitácii a spoločenskej reintegrácii osôb, ktoré sú obeťami činov v rozpore s týmto protokolom, a to aj prostredníctvom technickej spolupráce a finančnej pomoci. Pomoc a spolupráca sa bude vykonávať po konzultáciách s príslušnými štátmi, zmluvnými stranami, a s príslušnými medzinárodnými organizáciami.
2. Štáty, zmluvné strany, ktoré na to budú mať podmienky, poskytnú pomoc prostredníctvom existujúcich mnohostranných, dvojstranných alebo iných programov alebo, okrem iného, pomocou dobrovoľného fondu vytvoreného podľa pravidiel Valného zhromaždenia OSN.

Článok 8

1. Každý štát, zmluvná strana predloží Výboru pre práva dieťaťa do dvoch rokov odo dňa, keď pre neho tento protokol nadobudol platnosť, správu poskytujúcu súhrnné informácie o opatreniach, ktoré prijal na uplatňovanie ustanovení tohto protokolu vrátane opatrení prijatých na uplatňovanie ustanovení týkajúcich sa účasti a odvodov.
2. Po predložení súhrnnej správy začlení každý štát, zmluvná strana, do správ, ktoré predkladá Výboru pre práva dieťaťa podľa článku 44 dohovoru, akékoľvek ďalšie informácie o uplatňovaní tohto protokolu. Ostatné štáty, zmluvné strany protokolu predkladajú správy každých päť rokov.
3. Výbor pre práva dieťaťa môže od štátov, zmluvných strán, vyžadovať ďalšie informácie týkajúce sa implementácie tohto protokolu.

Článok 9

1. Tento protokol je otvorený na podpis pre každý štát, zmluvnú stranu, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru, alebo ho podpísal.
2. Tento protokol podlieha ratifikácii a je otvorený na pristúpenie pre ktorýkoľvek štát. Ratifikačné listiny alebo listiny o pristúpení budú uložené u generálneho tajomníka OSN.
3. Generálny tajomník ako depozitár dohovoru a protokolu bude informovať všetky štáty, zmluvné strany dohovoru a všetky štáty, ktoré dohovor podpísali, o každej listine o vyhlásení podľa článku 3.

Článok 10

1. Tento protokol nadobudne platnosť tri mesiace odo dňa uloženia desiatej ratifikačnej listiny alebo listiny o pristúpení.
2. Pre každý štát, ktorý ratifikuje tento protokol alebo k nemu pristúpi po nadobudnutí jeho platnosti, nadobudne tento protokol platnosť jeden mesiac odo dňa uloženia jeho ratifikačnej listiny alebo listiny o pristúpení.

Článok 11

1. Každý štát, zmluvná strana môže kedykoľvek oficiálne vypovedať tento protokol písomným oznámením generálnemu tajomníkovi OSN, ktorý to následne oznámi ostatným štátom, zmluvným stranám dohovoru a všetkým štátom, ktoré dohovor podpísali. Výpoveď nadobudne účinnosť jeden rok po doručení tohto oznámenia generálnemu tajomníkovi. Ak však po uplynutí tohto roku bude vypovedajúci štát, zmluvná strana, účastníkom ozbrojeného konfliktu, výpoveď nadobudne účinnosť až po skončení ozbrojeného konfliktu.
2. Výpoveď nebude mať za následok oslobodenie štátu, zmluvnej strany, od záväzkov podľa tohto protokolu vo vzťahu k akémukoľvek konaniu, ktoré nastalo pred dňom účinnosti výpovede. Táto výpoveď žiadnym spôsobom nebráni tomu, aby pokračovalo posudzovanie akejkoľvek záležitosti, ktorú už Výbor pre práva dieťaťa posudzoval predtým, ako výpoveď tohto protokolu nadobudla účinnosť.

Článok 12

1. Každý štát, zmluvná strana, môže navrhnúť zmenu a predložiť ju generálnemu tajomníkovi OSN. Generálny tajomník následne oznámi navrhovanú zmenu štátom, zmluvným stranám, so žiadosťou, aby sa vyjadrili, či sú za zvolanie konferencie štátov, zmluvných strán, aby posúdila návrhy a rozhodla o nich. V prípade, že do štyroch mesiacov od dátumu tohto oznámenia bude najmenej jedna tretina štátov, zmluvných strán, za zvolanie konferencie, generálny tajomník ju zvolá pod záštitou OSN. Každá zmena prijatá väčšinou štátov, zmluvných strán, prítomných a hlasujúcich na konferencii bude predložená na schválenie Valnému zhromaždeniu OSN.
2. Zmena prijatá v súlade s odsekom 1 tohto článku nadobudne platnosť po jej schválení Valným zhromaždením OSN a po jej prijatí dvojtretinovou väčšinou štátov, zmluvných strán.
3. Keď zmena nadobudne platnosť, stáva sa záväzná pre tie štáty, zmluvné strany, ktoré ju prijali, pričom ostatné štáty, zmluvné strany, sú naďalej viazané ustanoveniami tohto protokolu a všetkými jeho predchádzajúcimi zmenami, ktoré prijali.

Článok 13

1. Tento protokol, ktorého znenie v anglickom, arabskom, čínskom, francúzskom, ruskom a španielskom jazyku má rovnakú platnosť, bude uložený v archívoch OSN.
2. Generálny tajomník OSN rozošle overené kópie tohto protokolu všetkým štátom, zmluvným stranám dohovoru a všetkým štátom, ktoré tento dohovor podpísali.